

بسمه تعالی

دستور عمل اجرایی طرح سلامت دهان و دندان کودکان مهد کی

سازمان بهزیستی کشور
معاونت امور اجتماعی
دفتر امور کودکان و نوجوانان

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
معاونت سلامت
دفتر سلامت دهان و دندان

سال 1385

مطالعات و بررسیهای به عمل آمده درخصوص دندانپزشکی پیشگیری نشان می دهد که اگر آموزش بهداشت دهان و دندان از سنین پیش از دبستان صورت پذیرد:

اولاً احتمال ابتلا به پوسیدگی دندان کاهش می یابد.

ثانیاً با توجه به شکل پذیری کودکان و تأثیر بالای آموزش در این سنین ، این آموزشها موجب تغییر رفتار تغذیه ای و عادات مناسب بهداشتی می شود .

پوسیدگی دندان شایع ترین بیماری عفونی دندان می باشد که در صورت عدم تشخیص و درمان به موقع می تواند اثرات منفی برای سالهای متوالی داشته باشد بطوریکه اگر دندان شیری کودک پوسیده باشد و درمان نشود امکان ابتلای این فرد در بزرگسالی به بیماری دهان و دندان علی رغم رعایت کامل بهداشت بیشتر از کسی است که در دوران کودکی دچار پوسیدگی دندان نبوده و یا به موقع درمان شده است .

آخرین نتایج بررسی های وضعیت دهان و دندان کودکان 3-6 سال نشان می دهد که کودکان ایرانی 3 سالگی را با حدود 2 دندان شیری پوسیده و 6 سالگی را با 5 دندان پوسیده سپری می کنند که این امر لزوم برنامه های آموزشی، پیشگیری و درمانی را برای کودکان 3-6 ساله مشخص می نماید .

با عنایت به اینکه یکی از راههای دسترسی به این گروه سنی از طریق مهدکودکها می باشد، لذا دفتر امور کودکان و نوجوانان سازمان بهزیستی کشور و دفتر سلامت دهان و دندان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی طرح مشترکی جهت بهبود سلامت دهان و دندان این گروه سنی به مرحله اجرا می گذارند.

ماده یک - تعریف مفاهیم

1-مجریان طرح: بر اساس طرح مزبور شامل مدیران و مربیان مهدکودک ها که موفق به گذراندن دوره آموزشی شده اند ، می باشد .

ماده دو: اهداف:

هدف کلی: بهبود سلامت دهان و دندان کودکان زیر 6 سال کشور از طریق آموزش، پیشگیری و ارائه خدمات درمانی .

ماده سه: مخاطبین طرح

مخاطبین طرح سلامت دهان و دندان عبارتند:

الف) کلیه کودکان سنین 6 ماه تا قبل از ورود به دبستان

ب) والدین کلیه کودکان سنین 6 ماه تا قبل از ورود به دبستان

ج) کلیه مدیران و مربیان مهد کودک ها که در زمینه ارائه خدمات یاددهی - یادگیری و فرهنگ سازی در کودکان فعالیت می کنند .

د) مسئولین و برنامه ریزان کشوری در خصوص ارزش و اهمیت موضوع، توجیه تخصیص اعتبارات وامکانات مورد نیاز جهت تداوم طرح مذکور

ماده چهار: ساختار نظارتی

الف- دبیرخانه ستاد کشوری (در محل معاونت سلامت - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی):

1- اعضاء :

-مدیر کل دفتر امور کودکان بهزیستی کشور

-کارشناسان دفتر امور کودکان

-مدیر کل دفتر سلامت دهان و دندان

-کارشناسان دفتر سلامت دهان و دندان

2-جلسات:

-تشکیل جلسات ستاد کشوری حداقل هر 3 ماه یکبار و یا بنا بر ضرورت در زمانهای تعیین شده توسط اعضاء

3-شرح وظایف:

-تهیه و تدوین برنامه عملیاتی ویژه طرح سلامت دهان و دندان

-بازنگری دستور عمل اجرایی، فرم نظارت، آمار و ...

-توجیه کارشناسان مسئول استانها و عوامل اجرایی مرتبط

-برنامه ریزی جهت ارائه خدمات پیشگیری از پوسیدگی دندانهای کودکان تحت پوشش در صورت نیاز

-برآورد بودجه و اعتبار مورد نیاز

-تبادل اطلاعات و آمار ضروری

-تهیه متون آموزشی و جزوات ویژه مربیان و والدین کودکان

-درج مطالب آموزشی در رابطه با سلامت دهان و دندان در برنامه های آموزشی مهدکودک ها

-تهیه و توزیع وسایل کمک آموزشی

-گرد آوری داده ها و تهیه گزارش به منظور هدایت، پایش و ارزشیابی طرح

-تجزیه و تحلیل آمار و ارسال پس خوراند نتایج ارزشیابی ها به دبیرخانه ستاد استانی

-پیش بینی در مورد تداوم اجرای طرح در سالهای آتی

-آماده سازی اذهان عمومی برای اجرای طرح از طریق صدا و سیما و سایر رسانه های گروهی

-اجرای برنامه های پژوهشی سلامت دهان و دندان

ب-دبیرخانه ستاد استانی (در محل معاونت بهداشتی دانشگاه/ دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

استان)

1-اعضاء کمیته:

-معاون امور اجتماعی بهزیستی استان

-معاون بهداشتی دانشگاه/ دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

-کارشناس مسئول بهداشت دهان و دندان

-کارشناس مسئول امور کودکان

-نماینده کانون توسعه و همیاری مهد کودک ها

2-جلسات:

-تشکیل جلسات ستاد استانی حداقل هر 3 ماه یکبار و بنا بر ضرورت در زمانهای تعیین شده توسط اعضاء و ارسال صورتجلسه به دبیرخانه ستاد کشوری

3-شرح وظایف:

-تهیه جدول فعالیتهای ستاد استان

-پیگیری انجام فعالیتهای بر اساس دستور عمل اجرایی

-تبادل اطلاعات و آمار

-تدوین برنامه عملیاتی و ابلاغ آن به ستاد شهرستان و تنظیم آن جهت اجرا با توجه به شرایط منطقه

-برنامه ریزی نحوه اجرای دوره های آموزشی

-برگزاری جلسات توجیهی جهت عوامل اجرایی در سطح استان

-تامین وسایل مورد نیاز معاینه مقدماتی دهان و دندان (آبسلانگ، دستکش و آینه یکبار مصرف) و توزیع به ستاد

شهرستان

-تأمین وسایل کمک آموزشی و توزیع آن به دبیرخانه ستاد شهرستان (ماکت دندان و مسواک آموزشی / پوستر / بروشور و پمفلت و ...)

-توزیع شناسنامه سلامت دهان و دندان

-آگاه سازی و ارتقاء سطح دانش جامعه در زمینه سلامت دهان و دندان از طریق رسانه های گروهی استان (شبکه های استانی)

-نظارت، پایش و ارزشیابی برنامه همراه با ارسال اطلاعات به دبیرخانه ستاد کشوری و پس خوراند به شهرستانها

-تهیه گزارش عملکرد و ارسال آن به ستاد کشوری هر سه ماه یکبار

-صدور گواهینامه دوره آموزش با امضاء مدیر کل سازمان بهزیستی و معاونت بهداشتی دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان

-ج- دبیرخانه ستاد شهرستان (در محل مرکز بهداشت / شبکه بهداشت و درمان):

1-اعضاء:

-رئیس مرکز بهداشت یا مدیر شبکه بهداشت و درمان

-رئیس اداره بهزیستی شهرستان

-کارشناس مسئول بهداشت دهان و دندان

-کارشناس امور کودکان

2-جلسات:

-تشکیل جلسات ستاد شهرستان حداقل هر 2 ماه یکبار و بنا بر ضرورت در زمانهای تعیین شده توسط اعضاء

3-شرح وظایف:

-هماهنگی بین بخشی و درون بخشی

-تبادل اطلاعات و آمار بر اساس فرمهای آماری

-توجیه عوامل اجرائی و مرتبط در سطح شهرستان

-اخذ و ابلاغ برنامه و دستورعمل اجرائی مربوط به مهدکودک ها

-جمع آوری اطلاعات مربوط به مجریان طرح

-برنامه ریزی نحوه اجرای دوره های آموزشی

-نظارت بر حسن اجرای کارگاه های آموزشی

-نظارت بر روند اجرای برنامه آموزشی به کودکان و والدین

-اخذ و توزیع محتوای آموزشی و وسایل کمک آموزشی

-اخذ و توزیع وسایل مورد نیاز جهت معاینه مقدماتی دهان و دندان کودکان

-اخذ و توزیع شناسنامه ثبت وضعیت سلامت دهان و دندان، به تعداد کودکان 6-3 ساله تحت پوشش مهدکودکها

-هماهنگی جهت اجرای روشهای پیشگیری از پوسیدگی دندانی کودکان

-نظارت بر روند اجرای برنامه پیشگیری

-نظارت و پیگیری مستمر بر روند اجرای طرح در مهدکودک ها با هماهنگی کارشناس مسئول امور کودکان

-ارزشیابی از مراحل طرح و بررسی نقاط مثبت و منفی و ارائه راهکارها به دبیرخانه ستاد استانی

-ارسال گزارش به دبیرخانه ستاد استانی هر سه ماه یکبار

ماده پنج: نیروی انسانی و شرح وظایف آن

1- کارشناس مسئول امور کودکان استان:

-انجام هماهنگی های درون بخشی و بین بخشی

-ابلاغ بخشنامه های صادره جهت اجرای طرح سلامت دهان و دندان

-دریافت گواهی های آموزشی صادر شده از کارشناس مسئول بهداشت دهان و دندان استان

-ثبت گواهی های آموزشی و تحویل به کارشناس امور کودکان شهرستان

-تکمیل فرم های آماری و ارایه آن به دبیرخانه ستاد استان

-نظارت و پیگیری مستمر بر روند اجرای طرح در مهد کودک ها با هماهنگی کارشناس مسئول بهداشت دهان و دندان و تکمیل چک لیست

-نظارت بر حسن اجرای کارگاههای آموزشی مریبان

-نظارت بر روند اجرای برنامه آموزش به کودکان و والدین بر اساس جدول زمانبندی

-نظارت بر روند اجرای برنامه پیشگیری در مهد کودک ها

-ارزشیابی از مراحل اجرای طرح و بررسی نقاط مثبت و منفی و ارایه راهکارها به دبیرخانه ستاد استانی

-ارسال گزارش به دبیرخانه ستاد کشوری هر سه ماه یکبار

2- کارشناس مسئول بهداشت دهان و دندان استان:

-تدوین برنامه عملیاتی طرح مربوطه در سطح استان

-انجام هماهنگی درون بخشی و بین بخشی

-دریافت و ابلاغ دستور عمل ها و بخش نامه های مربوط به سطح شهرستان

-صدور گواهی های دوره آموزشی مریبان مهد کودک و تحویل به مسئول امور کودکان

- صدور گواهی تدریس مدرسین دوره های آموزشی برگزار شده

- دریافت گزارشها و نتایج ارزشیابی و پایش کارشناس مسئول شهرستان از هر سه بخش طرح (آموزش، پیشگیری و درمان)

- نظارت بر روند اجرای طرح (آموزش، پیشگیری و درمان) در سطح مناطق تحت پوشش بر اساس جدول زمانبندی به همراه تکمیل چک لیست های مربوطه

- انجام ارزشیابی و پایش طرح مذکور و ارسال نتایج و گزارش آن به دبیرخانه ستاد استان (هر 6 ماه یکبار)

- جمع بندی فرمهای آماری، ارزشیابی مربیان، موارد استخراج شده از چک لیست ها و ارسال گزارش نتایج ارزشیابی و پایش آن به ستاد کشوری

- پرداخت حق الزحمه دندانپزشکان / بهداشتکاران دهان و دندان برابر بند دوم ماده دهم بخشنامه

3- کارشناس مسئول بهداشت دهان و دندان شهرستان:

- تدوین برنامه عملیاتی مربوطه در سطح شهرستان

- انجام هماهنگی های درون بخشی و بین بخشی

- تهیه جدول زمانبندی آموزش مربیان و ابلاغ آن به دندانپزشکان / بهداشتکاران دهان و دندان

- دریافت دستور عمل و بخشنامه های مربوطه و اجرای آن بر اساس برنامه ریزی مشخص

- همکاری با کارشناس مسئول امور کودکان جهت برگزاری کلاسهای آموزشی - توجیهی مربیان و مدیران

- همکاری در انجام ارزشیابی مربیان، جمع بندی فرمهای آماری و ارسال نتایج به دبیرخانه ستاد استان

- نظارت و پیگیری مستمر بر روند اجرای طرح (آموزش، پیشگیری و درمان) در سطح شهرستان بر اساس جدول زمانبندی به همراه تکمیل چک لیست

-دریافت لیست متقاضیان شرکت در دوره های آموزشی و تحویل آنها به کارشناس مسئول بهداشت دهان و دندان استان جهت صدور گواهی های مورد نظر

-همکاری با کارشناس مسئول امور کودکان و انجام پایش و ارزشیابی طرح در سطح شهرستان و ارسال نتایج و گزارش آن به ستاد استان (هر سه ماه یکبار)

-در صورت بروز هر گونه مشکل در حین روند اجرای برنامه، کلیه موارد سریعاً به دبیرخانه ستاد شهرستان و استان انعکاس داده شود

4-کارشناس امور کودکان شهرستان:

-انجام هماهنگی های درون بخشی و بین بخشی

-دعوت از مدیران و مربیان مهدهای کودک جهت توجیه، ثبت نام و گذراندن دوره آموزشی

-معرفی مجریان طرح (مربیان و مدیران) در مهدکودک های شهری و روستایی به دبیرخانه ستاد مربوطه

-برگزاری کلاسهای آموزشی -توجیهی برای مدیران و مربیان مهدکودک ها در راستای طرح سلامت دهان و دندان

-انجام پیش آزمون و پس آزمون از مجریان برنامه در سطح شهرستان و اعلام نتایج آن به دبیرخانه ستاد استانی با همکاری کارشناس مسئول بهداشت دهان و دندان

-تکمیل فرم های آماری و ارائه آن به دبیرخانه ستاد شهرستان

-اخذ و توزیع وسایل کمک آموزشی، وسایل یکبار مصرف معاینه مقدماتی و شناسنامه سلامت دهان و دندان در مهد های کودک

-نظارت و پیگیری مستمر بر روند اجرای طرح در مهد کودک ها با هماهنگی کارشناس بهداشت دهان و دندان و تکمیل چک لیست

- نظارت بر حسن اجرای کارگاههای آموزشی مربیان

- نظارت بر روند اجرای برنامه آموزش به کودکان و والدین در مهد کودک ها بر اساس جدول زمانبندی

- نظارت بر روند اجرای برنامه پیشگیری ، در مهد کودکها

- ارزشیابی از مراحل طرح و بررسی نقاط مثبت و منفی و ارائه راهکارها به دبیرخانه ستاد شهرستان

- ارسال گزارش به دبیرخانه ستاد استان هر سه ماه یکبار

5-دندانپزشک/ بهداشتکار دهان و دندان:

-انجام هماهنگی های لازم درون بخشی و بین بخشی

-همکاری در برگزاری جلسات آموزشی بعنوان مدرس

-انجام معاینات غربالگری سالیانه کودکان مهد کودکی

-ارائه خدمات بهداشت دهان و دندان در حیطه شرح وظایف به کودک با تعرفه گروه هدف

-ارائه خدمات بهداشت دهان و دندان در حیطه شرح وظایف به مربیان مهد کودک با تعرفه گروه هدف

-همکاری در انجام ارزشیابی مربیان از طریق پیش آزمون و پس آزمون

-همکاری در انجام معاینات غربالگری سالانه دهان و دندان کودکان مهد کودکی (معاینه ، تکمیل شناسنامه سلامت

دهان و دندان و ارجاع)

-نظارت مستمر بر آموزش مربیان به والدین و کودکان به همراه تکمیل چک لیست

-نظارت مستمر بر بخش پیشگیری برنامه در مهدهای کودک به همراه تکمیل چک لیست

6-مدیران مهدهای کودک

-معرفی دو مربی برای اجرای طرح و شرکت در دوره های آموزشی مصوب طرح

- گذراندن دوره آموزشی برابر مفاد این دستور عمل

- ارسال لیست تعداد کودکان تحت پوشش به تفکیک گروه سنی

- نظارت بر رعایت زمانبندی انجام کار توسط مربیان

- دریافت مبلغ تعیین شده برابر بخشنامه

- نظارت بر روند مراحل اداری طرح و ارائه گزارش به دبیرخانه ستاد شهرستان (ماهانه)

- هماهنگی و همکاری با کارشناس اداره بهزیستی شهرستان

- گزارش سریع مشکلات احتمالی در مراحل اجرایی طرح به دبیرخانه ستاد شهرستان

- در اختیار قرار دادن فضای فیزیکی برای آموزش والدین

- برنامه ریزی و برگزاری کلاسهای آموزش والدین ماهیانه به مدت یک ساعت و الزام والدین به شرکت در آن و

نصب برنامه مربوطه در محل دید

- تهیه اطلاعات درخواستی (تکمیل فرم مربوطه) و ارزشیابی طرح در مهد کودک

7- مربیان مهدهای کودک :

- شرکت در کارگاههای آموزشی طرح سلامت دهان و دندان

- آموزش مفاد طرح به همکاران و والدین

- آموزش بهداشت دهان و دندان به کودکان در قالب کتاب

- آموزش والدین به صورت ماهیانه بر اساس برنامه آموزش مدون

- معاینات مقدماتی دهان و دندان کودکان و ثبت وضعیت موجود در شناسنامه سلامت دهان و دندان

- ارائه گزارش به مقام مافوق

-تکمیل فرمهای آماری و تحویل به مدیر مهد کودک

-شرکت در جلسات بازآموزی

ماده شش: مدارک لازم جهت ثبت نام مجریان طرح

-ارائه معرفی نامه برای مربیان

-تصویر شناسنامه

-آخرین مدرک تحصیلی

-داشتن حداقل 2 سال سابقه کار در مهد کودک

-2 قطعه عکس

ماده هفت: مکان اجرای طرح:

-کلیه مهد کودک های سراسر کشور (خصوصی / دولتی / شهری / روستایی ...)

ماده هشت: زمان برگزاری دوره های آموزشی مربیان:

-زمان برگزاری دوره های آموزشی شش ماهه دوم سال می باشد

-ستاد شهرستان با توجه به شرایط و ویژگی های اقلیمی و منطقه ای جدول زمان بندی کلاسهای آموزشی را در

اختیار دبیرخانه ستاد استان قرار می دهد

* نکته: هر دوره آموزشی اعم از مربیان ، والدین و کودکان بایستی بر اساس جدول زمانبندی تهیه شده برگزار

گردد و هر گونه تغییر در زمانبندی برنامه آموزشی بایستی به دبیرخانه ستاد مربوطه اطلاع داده شود .

ماده نهم: زمان اجرای طرح:

-زمان اجرای طرح فوق در مهدهای کودک به مدت 3 سال می باشد

ماده ده: مبلغ تعرفه و نحوه دریافت :

-هزینه سرانه جهت معاینه مقدماتی دهان و دندان کودکان و ثبت وضعیت موجود در شناسنامه مربوطه توسط مربیان در مهد کودک های شهری مبلغ 2000 ریال و روستایی 1000 ریال پیش بینی گردیده است که توسط مدیر مهد کودک از والدین دریافت می گردد.

-هزینه سرانه انجام معاینات غربالگری سالیانه دهان و دندان کودکان مهد کودکی (معاینه ، تکمیل شناسنامه سلامت دهان و دندان و ارجاع) به ازاء هر کودک معادل مبلغ 3000 ریال برای دندانپزشکان و مبلغ 2000 ریال برای بهداشتکاران دهان و دندان از بودجه طرح پیش بینی شده است که پس از ارسال گزارش عملکرد مربوطه از استانها به دفتر سلامت دهان و دندان، در قالب بودجه جاری سالانه طرحهای بهداشتی وزارت متبوع به واحدهای بهداشت دهان دندان معاونت های بهداشتی دانشگاهها/ دانشکده های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قابل پرداخت می باشد.

ماده یازده: مراحل اجرای طرح

-پس از ارسال دستور عمل اجرایی به استانها، ستادهای موضوع ماده 4 بندهای « الف و ب و ج » تشکیل می گردد

-برگزاری جلسات هماهنگی و توجیهی در سطح دبیرخانه ستاد

-انجام هماهنگی های لازم جهت برگزاری دوره آموزشی

-برگزاری دوره آموزشی و تعیین میزان ارتقاء سطح آگاهی شرکت کنندگان با انجام پیش آزمون و پس آزمون

-صدور گواهینامه شرکت کنندگان دوره

-ثبت وضعیت سلامت دهان و دندان کودکان در شناسنامه مربوطه

-انجام روش پیشگیری

-آموزش کودکان

-آموزش والدین

-نظارت و پایش طرح

-ارزشیابی